

FILMŠULA, Kosovelov dom Sežana, petek, 5. januar 2018 ob 15h

KVADRAT

The Square, Švedska, Nemčija, Francija, Danska, 142 min, 2017

Režija in scenarij: Ruben Östlund

Montaža: Ruben Östlund, Jacob Secher Schulsinger

Igrajo: Claes Bang, Elisabeth Moss, Dominic West, Terry Notary, Christopher Læssø

Fotografija: Fredrik Wenzel

Glasba: Rasmus Thord

Nagrade: Zlata palma (Cannes), Nagrade Evropske filmske akademije za najboljši film, komedijo, režijo, scenarij, igralca in scenografijo.

KRATKA VSEBINA IN OCENA

»Včasih je težko živeti v skladu z lastnimi ideali«, bi lahko pričeli z opisom tokratnega filma. Christian (Claes Bang) je cenjen kustos muzeja sodobne umetnosti, sicer ločenec, ki rad polno živi in je ob tem tudi oče dveh hčera. Je tudi eden teh, ki vozijo električne avtomobile in podpirajo dobrotelne. Ravno pripravlja umetniško instalacijo Kvadrat, katere namen je spodbuditi obiskovalca k altruizmu in ga opomniti na odgovornost do sočloveka. Ko pa Christianu ukradejo mobilni telefon, njegov domišljavi odziv sproži plaz nepričakovanih situacij in posledic.

Z novim filmom se Ruben Östlund loteva kritike delovanja družbe precej širše. Pri *Višji sili* (Force Majeure, 2014) je režiser ostajal še na nivoju posameznikovega trpljenja in spopadanja z sponami družbenih pričakovanj, tokratna provokativna satira pa preiskuje stanje zaupanja v družbi, ki jo zaznamujeta naraščajoči individualizem in razkroj družbene empatije. Tako kot se sliši to zapleteno in velikih proporci, je tematski okvir mestoma zaznati kot prevelik, kar se prepoznava v mnogih odprtih vprašanjih in naglih rešitvah ter odzivih. Po drugi strani pa – je naše življenje kaj drugačno?

TEME ZA RAZMISLEK

FILMSKA SATIRA

Ko se kot gledalci soočimo z nekim novim filmom, ob katerem sicer zaznamo piker humor, ciničnost ustvarjalcev, nismo pa povsem prepričani, ali se je ob gledanju dostojno smejati, smo pred težavnim precedensom, ali filmu dopustimo, da se nas dotakne, ali pa se zadržimo lastnih reakcij (morda telesno izrazitejših) za voljo družbene sprejemljivosti. Ruben Östlund je s svojimi filmi premeten in ne bo dopustil, da bi gledalcem kdaj preočito namignil, kako se morajo odzvati. V tem oziru je povsem skregan z Alfredom Hitchcockom, ki je veljal za enega največjih poznavalcev filmskih občinstev in izvrstnega doktorja manipulacij.

Kaj določa *satiro* kot literarno zvrst? Kaj misliš, da bi bilo to v filmski obliki? Kako v filmu *Kvadrat* razpoznaviš humor?

REPREZENTACIJA DRUŽBENIH PROBLEMOV

Film ponuja nemalo pomembnih tem naše družbe, v kateri je potrebno sobivanje mnogih in različno mislečih. *Kvadrat* je zasnovan na binarnosti opozicij in dihotomijah, ki so vžete v delovanje družbenega sistema.

V katerih prizorih vse je moč zaslediti konflikte v družbi – ko pričakovanje in dejanski odziv nista usklajena? Katere vse družbene teme film odpira in kako se kaže avtorjeva kritičnost do njih? Katera so glavna sporočila filma, poleg odgovornosti do sočloveka in solidarnosti, ki smo ju že omenili uvodoma? Filmu bi lahko očitali zamolčanost v pripovedi brez resolucije oz. razrešitve, a se v naših resničnih življenjih redkoma ne zapletemo v vrtince vzrokov in posledic. Kaj vse se je zgodilo Christianu, pa ni pričakoval, da bo do tega prišlo?

UMETNOST IN MEDIJI

»Kaj je umetnost?«, je vprašanje, ki je zanimalo že predsokratske mislece, in je še kako relevantno tudi danes. Uvodoma film ponudi izredno lep prizor, ko Christiana novinarka povpraša o smiselnosti ubesedenosti koncepta razstave. Kako razumeš smisel ti. pre-kompliciranega pojasnjevanja smislov? Kaj po tvojem mnenju lahko to nadomesti? Kaj je umetnost zate in kaj je njen namen?

Mediji so v filmu izredno močno prisotni. Razumeti jih moramo seveda tako na sporočilni (poročanje, novinarstvo) kot tudi tehnični ravni (aparature, povezovanje). Katere teme z mediji so predstavljene v filmu?

Kaj je iz vidika medialnosti in umetnosti smisel razstave *Kvadrat*? Kakšno vlogo imata etika in estetika v medijih in umetnosti?

ČAS V FILMU

Z naslavljanjem te tematike ne bomo razmišljali o konceptu konstrukcije filmske realnosti (katere ključna elementa sta prostor in čas), temveč o prizorih, ko se filmski čas in čas našega spremljanja uskladita. Se spomniš ob katerih prizorih si imel/a občutek, da (tudi zaradi časovne dolžine trajanja) močno doživljaš isto kot protagonist(i)? Kako si se počutil/a ob teh prizorih?

ŠE NEKAJ FILMOV

Višja sila (*Force Majeure*, Ruben Östlund, 2014), **Skrito** (*Caché*, Michael Haneke, 2005), **Lov** (*Jagten*, Thomas Vinterberg, 2012), **Fargo** (Joel in Ethan Cohen, 1996 in 2014-TV serija), **Praznovanje** (*Festen*, Thomas Vinterberg, 1998), **Ona** (*Elle*, Paul Verhoeven, 2016), **Nenavadne igre** (*Funny games*, Michael Haneke, 1997), **Jules in Jim** (*Jules et Jim*, François Truffaut, 1962), **Ona** (*Her*, Spike Jonze, 2013)